

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/47/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3122201141
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 01. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2024:3122201141.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho, v právnej veci žalobkyne A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., D. E. XXX/XX, štátnej občianky SR, právne zastúpená: JUDr. Renáta Jánska, advokátka so sídlom Adamovské Kochanovce 281, proti žalovaným 1/ B. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., G. H. XXXX/X, štátna občianka SR, 2/ B. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C., D. E. XXX/XX o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, na odvolanie žalovanej 1/ proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 23. februára 2023,
č.k. 18C/8/2022-159, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdzuje.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej 1/ v rozsahu 100 %.

Žalobkyni sa nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému 2/ neprižnáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že darovacia zmluva uzavretá dňa 08.07.2021 medzi I. B. ako darcom a žalovanou 1/ ako obdarovanou, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX vedenom Okresným úradom Trenčín, katastrálny odbor pre k.ú. C. ako byt č. XX na prízemí vo vchode č. XX, bytový dom súp. č. XXXX postavenom na parc. reg. "C" č. XXXX/XX

- zastavaná plocha a nádvorie o výmere 2.086 m², spoluvlastnícky podiel o veľkosti 61/5198 na spoločných častiach a zariadeniach domu a na pozemku parc. reg. "C" č. XXXX/XX, v rozsahu spoluvlastníckeho podielu 1/2 je neplatná. Výrokom II. priznal žalobkyni voči žalovaným 1/, 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní trovy konania zaplatiť spoločne a nerozdielne.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi darcom I. B. a obdarovanou B. F. z toho dôvodu, že je podielovou spoluvlastníčkou tejto nehnuteľnosti v podiele 1/2 s tým, že I. B., ktorý zomrel, ešte pred svojou smrťou uzavrel dňa 08.07.2021 darovaciu zmluvu, ktorou daroval žalovanej 1/ ako obdarovanej svoj podiel na týchto nehnuteľnostiach, pričom bolo porušené jej predkupné právo k prevádzanému podielu. Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 137 písm. d) CSP, § 34 ods. 2 zákona č. 162/95 Z.z. o katastri nehnuteľnosti, ďalej ust. § 40a, § 116, §140 OZ. Súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu na danom určení zo

strany žalobkyne. Uvedol, že na základe námietky žalobkyne príslušný úrad prerušil konanie o vklade darovacej zmluvy, v dôsledku čoho nedošlo k zápisu vlastníckeho práva v prospech žalovanej 1/ ako obdarovanej, čo vedie nevyhnutne k záveru, že za takéhoto stavu žalobkyňa nemá iný prostriedok právnej ochrany. Žaloba o určenie právnej skutočnosti je prípustná vtedy, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Takýmto osobitným predpisom je potom ust. § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona, v zmysle ktorého, ak súd rozhodol o neplatnosti právneho úkonu, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom. Preto dospel súd prvej inštancie k tomu záveru, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na danej určovacej žalobe.

3. Ďalej sa súd prvej inštancie zaoberal vecnou legitimitáciou strán sporu, ktorou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva. Z výpisu z LV č. XXXX vyplýva, že žalobkyňa je podielovou spoluvlastníčkou dotknutého bytu v podiele 1/2. V zmysle § 140 OZ jej ako spoluvlastníčke svedčí predkupné právo k dotknutej nehnuteľnosti, a preto možno konštatovať, že žalobkyňa je aktívne vecne legitimovaná na podanie predmetnej žaloby. Pasívna legitímácia svedčí účastníkom právneho úkonu, ktorého neplatnosti sa žalobkyňa dovolala. Týmto osobami sú žalovaná 1/ ako obdarovaná z dotknutej darovacej zmluvy a žalovaný 2/ ako právny nástupca po zomrelom darcovi I. B.. Žalobkyňa sa relatívne neplatnosti dovolala v podobe námietok v katastrálnom konaní ešte za života darcu a keďže vec nebola za jeho života doriešená, po jeho smrti vstupuje do práv a povinností vyplývajúcich z dotknutej darovacej zmluvy dedič, ktorým je práve žalovaný 2/. Preto je žaloba podaná proti všetkým do úvahy prichádzajúcim pasívne legitimovaným osobám.

4. Žalobkyňa počas konania tvrdila, že existujú okolnosti, ktoré môžu spôsobovať absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy pre psychický stav darcu, avšak žiadne dôkazy na preukazujúcu nespôsobilosť darcu na uzavretie darovacej zmluvy súdu nepredložila, čím neuniesla v tomto smere dôkazné bremeno.

5. Ďalej sa súd prvej inštancie zaoberal ust. § 140 OZ, teda zákonným predkupným právom spoluvlastníka. Zákonné predkupné právo sa vzťahuje na akýkoľvek prevod spoluvlastníckeho podielu, či už odplatný alebo bezodplatný. Výnimku tvorí len prevod na blízke osoby. V prípade prevodu spoluvlastníckeho podielu na blízke osoby tak spoluvlastník nemusí svoj podiel ponúknuť ostatným spoluvlastníkom. V prejednávanej veci darca daroval svoj podiel vo veľkosti 1/2 bytu č. XX žalovanej 1/ bez zachovania ponukovej povinnosti žalobkyne ako spoluvlastníčke, a to z dôvodu, že žalovaný 1/ považoval za blízku osobu. Keďže vzťah medzi darcom a žalovanou 1/ ako obdarovanou v tomto konaní bol sporný, súd skúmal, či medzi týmito osobami existoval taký vzťah, ktorý možno objektívne považovať za vzťah osôb blízkych. Pojem blízkych osôb vymedzuje Občiansky zákonník v ust. § 116. Ide o pomer, ktorý vychádza zo subjektívneho vnútorného emocionálneho vzťahu a v zásade niet žiadnych merateľných a paušálnych kritérií, ktoré by presne vymedzovali, kedy už medzi dotknutými osobami ide o vzťah osôb blízkych, a kedy ešte nie. Zákon v ust. § 116 nedáva priamu odpoveď na otázku a nestanovuje žiadne presné kritériá. Je tomu tak preto, že každý jeden prípad je individuálny a každý jeden vzťah medzi osobami jedinečný. Možno však všeobecne uviesť, že podstatné sú také okolnosti, aký druh vzájomného vzťahu je medzi osobami, či žijú v spoločnej domácnosti, aké sú vzájomné pomery v takejto domácnosti, či si osoby navzájom pomáhajú, zaujímajú sa o seba nielen z pohľadu majetkových aspektov. Podstatné budú okolnosti, na základe ktorých bude možné objektívne vyvodiť záver o blízkom vzťahu osôb. V prejednávanej veci takéto okolnosti preukázané neboli. Žalovaná 1/ bola opatrovateľkou darcu, ktorá titulom výkonu svojho povolania poskytovala darcovi pomoc a opateru. Súd nevyklučuje, že aj z týchto osôb sa môžu stať osoby blízke. Žalovaná 1/ ale v konaní neuviedla žiadne také okolnosti, za ktorých by bolo možné konštatovať blízky vzťah darcu a žalovanej 1/. Darca síce v darovacej zmluve prehlásil, že žalovaná 1/ je mu ako dcéra, pretože sa podieľa na chode spoločnej domácnosti tak, že kúpi prací prášok, operie, nakúpi aj zo svojich peňazí, uvarí čaj, kúpi bylinky, zdravotné pomôcky, prispeje aj na platby za elektrinu v byte. Tieto skutočnosti však žalovaná 1/ v rámci svojej výpovede v celom rozsahu vyvrátila. Opakovane uvádzala, že

s darcom nežila v čase uzavretia darovacej zmluvy v spoločnej domácnosti, robila mu drobné nákupy, na ktoré jej dával peniaze darca, elektrinu platila z peňazí darcu žalobkyňa, z čoho možno vyvodiť, že nebolo potrebné na tento účel prispievať. Okrem týchto materiálnych položiek darcu nijak nad rámec svojich pracovných povinností nenavštevovala. Sama uviedla, že k darcovi chodila ráno, obriadila ho, prišla na obed, aby mu dala obed a potom prišla večer. Chodila za ním aj cez víkendy, pričom rovnako navštevovala cez víkendy aj iných svojich klientov, o ktorých sa starala. Navyše, cez víkend navštevovala darcu len zo začiatku, potom už nie. Je zvláštne, že v čase, keď podľa jej vyjadrenia sa ich vzťah s darcom zintenzívnil, navštevovala ho menej, ako keď boli k sebe cudzími osobami. Čo sa týka tvrdení žalovanej

1/ o vóli darcu uzavrieť s ňou manželstvo, toto síce preukázala ale je potrebné si uvedomiť, že súd skúma splnenie podmienky blízkych osôb v rozhodnom čase, teda v čase uzavretia darovacej zmluvy. V čase uzavretia darca a žalovaná 1/ neboli ani zasnúbení, ani sa nepripravovali na uzavretie manželstva. K tomuto podľa tvrdenia žalovanej 1/ došlo až po tom, ako sa žalobkyňa dovolala relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy. Pokiaľ žalovaná 1/ poukazovala na zlý vzťah darcu s jeho synom, žalovaným 2/, súd dáva do pozornosti, že akékoľvek podania, či už na OO PZ alebo vyjadrenia samotného darcu v jeho písomnosti pochádzajú z obdobia po uzavretí darovacej zmluvy a po tom, ako sa žalobkyňa dovolala relatívnej neplatnosti. Do tejto doby bola darcovi nápomocná najmä žalobkyňa, ktorá ho navštevovala 1 až 2-krát za mesiac. Súd prvej inštancie mal preto za to, že žalovaná 1/ dostatočne nepreukázala, že s darcom bola

v obdobnom ako rodinnom vzťahu, a že jeho ujmu pociťovala ako svoju vlastnú. Pokiaľ žalovaná 1/ na preukázanie svojich tvrdení navrhovala výsluch svedka J. B., suseda darcu, tento dôkaz súd nevykonal, nakoľko podľa vyjadrenia samotnej žalovanej 1/ tento svedok darcu nenavštevoval, nestretával sa s ním, a preto súd dospel k záveru, že by sa nevedel vyjadriť k vzťahu darcu a žalovanej 1/. Čo sa týka listín, predložených žalovanou 1/ na pojednávaní dňa 23.01.2023, na tieto listiny súd aplikujúc ust. § 153 CSP neprihliadol, nakoľko boli predložené oneskorene. Súd záverom dodáva, že nespochybňuje vôľu darcu darovať žalovanej 1/ svoj podiel na dotknutej nehnuteľnosti, avšak bolo potrebné dodržať všetky zákonné ustanovenia.

6. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, kedy v celom rozsahu úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pričom žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť trovy spoločne a nerozdielne. Žalovaná 1/ síce navrhla nepriznať žalobkyni voči nej nárok na náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP, pričom tieto videla vo svojich majetkových pomeroch. Zákon však vyžaduje kumulatívne splnenie dvoch podmienok, a to sú dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Tieto zákon bližšie nešpecifikuje. Súd však prihliada na majetkové, sociálne, osobné, zárobkové a iné pomery strán sporu. Žalovaná 1/ na preukázanie majetkových pomerov predložila vyplnené tlačivo pre oslobodenie od súdnych poplatkov a výpisy z internetbankingu ako aj rozhodnutia o priznaní invalidného dôchodku jej syna z roku 2014 a 2016. Súd skúmal majetkové pomery žalovanej 1/ a zistil, že tieto neuviedla úplne, keď neuviedla stav na svojom účte, z čoho nemal súd možnosť zistiť, či má úspory alebo nie. Rovnako nepreukázala ňou deklarovánú odmenu za dobrovoľnícku činnosť. Okrem toho rozhodnutie o dôchodku svojho syna súdu zaslala až deň po tom, ako súd vyhlásil dokazovanie za skončené, a preto súd na takýto listinný dôkaz nemohol prihliadnuť. Preto súd nezistil na strane žalovanej žiadne výnimočné okolnosti hodné osobitného zreteľa spočívajúce či už v majetkových, sociálnych, zárobkových alebo iných pomeroch, a preto žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania aj voči žalovanej 1/.

7. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalovaná 1/, ktorá žiadala, aby krajský súd ako súd odvolací zrušil napadnutý rozsudok a vyslovil, že žalovaná 1/ bola blízkou osobou darcovi a s tým, že darovacia zmluva je platná. Namietala, že neboli splnené procesné podmienky na to, aby I. B. bol žalovaným 2/, pretože nemal spôsobilosť byť pasívne legitimovaný. Okresný súd uviedol, že je to syn darcu a je jeho právnym nástupcom, pretože v čase pojednávania na súde už darca I. B. nežil. Namietala, že žalovaný nikdy nedáva súhlas k tomu, či bude žalovaným s tým, že I. B. je síce vedený ako potencionálny dedič ale dedičské konanie nie je ukončené a nie je vydané dedičské rozhodnutie. Preto vyslovil domnienku, že súd prvej inštancie mal prerušiť konanie o darovacej zmluve a malo sa začať nové konanie o dedičskej žalobe, že 1/2 bytu patrí do dedičského konania. Žiadala preto, aby krajský súd zrušil rozsudok, a pretože viackrát navrhla okresnému súdu, aby vydal procesné uznesenie, ktorým by vylúčil I. B. zo strany žalovaného s tým, že keď I. B. nebol účastníkom darovacej zmluvy, mohol by len ako potencionálny dedič napadnúť túto zmluvu v dedičskom konaní. Ďalej namietala, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností. Namietala, že okresný súd nevykonal výsluch svedka J. B., s ktorým sa žalovaná poznala a veľakrát rozprávala a mal vedomosť o tom, ako má B. F. rada svojho opatrovanca I. B.. J. B. vedel o tom, že I. chce svojej opatrovateľke darovať polovicu svojho bytu, pretože sa majú vzájomne radi. Súd nepripustil tento dôkaz a náležite neobjasnil dôvody nepripustenia výsluchu. Uviedla, že predložila súdu viac ako 20 dôkazov preukazujúcich blízkosť jej vzťahu medzi ňou a darcom I.. Namietala, že súd nevykonal dôkazy ako rukopisy, prepisy napísané vlastnou rukou, I. B. a ničím v rozsudku nevysvetlil tento dôvod, pretože I. B. v ňom opisoval ako ho má obdarovaná rada, ako mu zachránila život, ako ho učila tancovať, ako im bolo spolu dobre. Ďalej namietala, že okresný súd nenavrhol znalecký posudok psychológa, ktorý by vedel zistiť vnútorný pocit B. F.. Rovnako súd nevykonal dôkaz, zápis privolanej polície, hoci bol navrhnutý

nebol prečítaný na pojednávaní. V tomto zápise je uvedené, že I. B. mal strach zo žalobkyne A. B. a I. B.. V poslednej vete zápisnice I. uviedol, že sa bojí, že mu A. a I. fyzicky ublížia. Ďalej uviedla, že žalobkyňa nepreukázala, že darovacia zmluva je absolútne neplatná z dôvodu psychickej nespôsobilosti uzatvárať majetkové zmluvy u darcu. Okrem toho konanie na súde prvej inštancie má aj inú vadu. Okresný súd vôbec nevyhodnotil zaopatrovaciu doložku v odôvodnení svojho rozhodnutia. Namietala, že okresný súd vychádzal zo záveru, že nie je blízkou osobou len z jej výsluchu, avšak neuviedol do zápisnice všetko čo sa nachádza na nahrávke CD, pričom popísala priebeh výsluchu. Ďalej namietala výklad § 116 OZ zo strany súdu prvej inštancie, kedy súd použil kumuláciu dvoch podmienok, ktorá z § 116 nevyplýva. Súd aplikoval zákon tak, že prvou podmienkou je, že iné osoby ako príbuzní v priamom rade sa za osoby blízke považujú, že sú navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom a druhou podmienkou ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá pociťovala ako vlastnú ujmu. Odvolateľka nesúhlasí s takouto aplikáciou a výkladom zákona. Výklad § 116 je, že osoby sú navzájom blízke vtedy, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá pociťovala ako vlastnú. Okresný súd skonštatoval, že v súdnej veci okolnosti o blízkom vzťahu darcu a obdarovanej preukázané neboli, a preto žalovaná a darca nie sú blízke osoby a darovacia zmluva je neplatná. Mala preto za to, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil skutkový stav, pretože nie je pravdou čo tvrdí okresný súd, že žalovaná 1/ necítila k darcovi citový vzťah, a že to nebolo preukázané. Viackrát povedala, že ho mala rada, pričom tvrdí, že zo začiatku boli ako otec a dcéra, ktorí sa navzájom majú radi. Nie preto je mu ako dcéra, že sa stará o spoločnú domácnosť. V darovacej zmluve vyhlásila, že darca I. B. je jej ako nový otec. Určite nie preto, že mu kúpi prací prášok, ale preto, že sa mali vzájomne radi a pokladajú sa za osoby vzájomne blízke a ujmu, ktorú utrpí jedna z nich, druhá by túto dôvodne pociťovala ako svoju. Nechápe, prečo okresný súd nadobudol presvedčenie, že ho nemala rada, čo nie je pravda. Bolo to vzájomné, tak to pociťovala s tým, že ujmu darcu pociťovala ako svoju. Pohreb vystrojiť nemohla, pretože nemala úmrtný list a tento jej nedali. Neskôr po spísaní darovacej zmluvy vzájomne s darcom začali pociťovať ešte väčšiu náklonnosť a začali uvažovať o budúcnosti, spoločnom živote a manželstve. Na pojednávaní viackrát uviedla, že zo začiatku to cítila ako otec a dcéra a až potom neskôr sa tento vzťah vyvinul do ohlášok na sobáš, teda do budúceho manželského zväzku. Pri spisovaní darovacej zmluvy trvali na tom spoločne, aby tento vzťah bol uvedený aj v darovacej zmluve. Zopakovala, že zaopatrovateľskou doložkou sa súd prvej inštancie vôbec nezaoberal. Súd mal preto vykonať dokazovanie odborníkom z oblasti psychológie, znalca, ktorý by vykonal jej výsluch a zistil by ako znalec, či darcu mala rada. Je pravdou, že s darcom nežila v spoločnej domácnosti, pretože v čase uzatvorenia darovacej zmluvy mala svoj byt a spoločné bývanie plánovali až po sobáši. V čase uzavretia zmluvy bol ich vzťah ako otec a dcéra, čo ona sama potvrdila pri výsluchu na súde. Poukázala na tú skutočnosť, že pri výsluchu čelila dvom možným dôvodom neplatnosti darovacej zmluvy. Možná absolútna neplatnosť by bola, ak by sa ukázalo, že ona nútila darcu k podpísaniu darovacej zmluvy a z donútenia je neplatná, avšak to s I. rozumne prebrali, pretože on našiel ju ako dcéru, ktorú vždy chcel mať a ona našla I. ako nového otca. Darca nebol psychicky chorý a nenútila ho k uzavretiu sobáša v tiesni. Okresný súd nezobral do úvahy fakt, že keď I. zistil, že dostala vyhadzov zo B. ako dobrovoľníčka, dal výpoveď B., aby sa mohli stýkať aj naďalej a nikto ju už ďalej neplatil. Ďalej poukázala na priebeh konania pred súdom prvej inštancie, na okolnosti jej výsluchu, kedy podľa jej názoru okresný súd nezobral do úvahy jej výpovede z výsluchu, a preto prijal nesprávny právny záver na základe subjektívneho vnútorného pocitu, ktorý nebol dostatočne zdôvodnený v rozsudku s tým, že by nemala byť blízkou osobou. Na základe týchto argumentov a námietok mala za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie nie je vecne správne.

8. K podanému odvolaniu sa vyjadrila žalobkyňa, ktorá uviedla, že čo sa týka procesných námietok vo vzťahu k žalovanému 2/, poukazuje na to, že pokiaľ ide o označenie účastníkov na strane žalovaného, je tzv. pánom sporu a nesie prípadnú zodpovednosť za zamietnutie žaloby práve žalobca. To znamená, že ani prípadný nesúhlas žalovaného 2/ by neovplyvnil jeho účasť v konaní. Pokiaľ ide o procesné posúdenie, žalobkyňa využila bežný spôsob právnej ochrany spoluvlastníka pri porušení predkupného práva, ktorý jej dáva priamo právna úprava zakotvená v § 40a OZ v spojení s ust. § 140 OZ, ktorý rešpektujú súdy vo svojej rozhodovacej praxi. Spoluvlastník, ktorý je oprávnený z predkupného práva má pri porušení povinnosti zo strany druhého spoluvlastníka, ktorý je povinný z predkupného práva na výber, či sa bude žalobou domáhať určenia relatívnej neplatnosti zmluvy a v takomto prípade jeho žaloba musí smerovať voči všetkým účastníkom zmluvy o prevode spoluvlastníckeho podielu, pretože tieto osoby sú pasívne legitimované. Prípadne sa ďalej môže spoluvlastník domáhať, aby mu bol podiel ponúknutý na kúpu za rovnakých podmienok, za ktorých ho kúpil od pôvodného podielového spoluvlastníka. Žalobkyňa tak nemala iný prostriedok právnej ochrany ako domáhať sa neplatnosti právneho úkonu, keďže k prevodu spoluvlastníckeho podielu do dnešného dňa nedošlo a darovacia zmluva ešte nenadobudla

vecnoprávne účinky, pretože nebol na jej základe vykonaný vklad vlastníckeho práva. Preto jedine takto podanou žalobou mohol byť odstránený stav právnej neistoty vo vzťahu k všetkým dotknutým účastníkom sporu. Čo sa týka samotnej platnosti darovacej zmluvy, žalobkyňa sa stotožňuje s právnym záverom súdu prvej inštancie, že povahu vzťahu medzi účastníkmi darovacej zmluvy, teda či boli blízkymi osobami, je potrebné skúmať v čase uskutočnenia daného právneho úkonu. Pri preukazovaní skutočnosti či vzťah naplnil všetky znaky vzťahu blízkych osôb spočíva dôkazné bremeno na tých subjektoch, ktoré o sebe takúto skutočnosť tvrdia a nie na osobách, ktoré túto skutočnosť namietajú a relevantným spôsobom ju spochybňujú. Keďže darca medzičasom zomrel, bolo na žalovanej, aby preukázala všetky skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné dospieť k presvedčivému záveru, že medzi ňou a darcom takýto vzťah ku dňu podpisu darovacej zmluvy existoval. Žalovaná však v tomto smere neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že bola s darcom v obdobnom ako rodinnom vzťahu a jeho ujmu počítavala ako svoju vlastnú. Je pravdou, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno ohľadom skutočností, ktoré mohli mať za následok vyslovenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu darovania a týkali sa duševného stavu a právnej nespôsobilosti darcu, čo však na rozhodnutie vo veci samej napokon nemalo žiaden vplyv, keďže súd uznal darovaciu zmluvu neplatnou z iného právneho dôvodu. Neobstojí tiež námietka odvolateľky, že súd prvej inštancie použil nesprávny výklad ust. § 116 OZ. Nejde len o subjektívne vyjadrenie, keďže zákon vyžaduje, aby počítovanie ujmy bolo dôvodné, teda objektívne skúmateľné na základe ostatných vonkajších prejavov vzájomnej blízkosti a náklonnosti. V tomto smere súdu prvej inštancie postupoval správne, keď zisťoval ako sa navonok prejavovala vzájomná náklonnosť žalovanej s darcom a poskytol odvolateľke voľný a dostatočný priestor, aby sa slobodne a spontánne vyjadrila o ich vzťahu a o vzájomnom správaní sa. V tomto smere aj vykonal dokazovanie v zmysle návrhu účastníkov okrem výsluchu svedka J. J. B., ktorému návrhu súd nevyhovел z dôvodu, že sama žalovaná uviedla na pojednávaní, že pán B. nenavštevoval I. B. a len jej povedal, že sa I. zmenil odkedy sa o neho stará, pretože v domácnosti nie je počuť krik. Napriek tomu, žalovaná 1/ o tri mesiace neskôr predložila súdu písomné svedectvo J. J. B., na ktoré však súd s poukazom na sudcovskú koncentráciu konania neprihliadal. V tejto súvislosti žalobkyňa poukázala na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 530/2018. Čo sa týka tzv. zaopatrovacej doložky, tento záväzok je sám o sebe daný samotnou existenciou darovacej zmluvy a jej uzavretím, pričom žalovaná 1/ nepreukázala, že by takýto záväzok na seba prijala bez ohľadu na uskutočnené darovanie. Druhá časť jej prísľubu týkajúca sa doživotného bývania darcu v byte je prinajmenšom diskutabilná a zavádzajúca, nakoľko byt je v podielovom spoluvlastníctve a pri rovnosti podielov rozhodnutie o takejto otázke neprináleží do výlučnej právomoci len jedného spoluvlastníka. Okrem toho v sľube doživotnej starostlivosti o darcu žalovaná 1/ uviedla, že ho prijíma do budúcnosti pre prípad, že sa darca nebude vedieť sám o seba postarať. Čo sa týka samotného úmyslu uzavrieť manželstvo, samotná žalovaná uviedla, že to bolo z čistého rozumu lebo on to tak chcel. Ďalšie pochybnosti o blízkom vzťahu medzi darcom a žalovanou 1/ vyvoláva aj vyjadrenie vo výpovedi na pojednávaní, kedy uviedla: „Vás mám rád, vy ste sa o mňa starala“, čo naznačuje, že v čase krátko pred uzavretím darovacej zmluvy si jej účastníci vykali, hoci o sebe tvrdili, že je vzťah medzi nimi ako medzi otcom a dcérou. Mala preto za to, že vzťah medzi darcom a žalovanou 1/ nedosahoval intenzitu vzťahu blízkych osôb. Zo žiadnej časti rozsudku ani prejavu súdu nevyplýva, že by okresný súd posudzoval zrušenie darovacej zmluvy z dôvodu hrubého porušenia dobrých mravov, prípadne z pohľadu zanedbania starostlivosti o darcu. Mala preto za to, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, dospel k spoľahlivým skutkovým zisteniam a správnym záverom a správne vec po právnej stránke posúdil, a preto žiadala, aby bolo rozhodnutie ako vecne správne potvrdené.

9. K podanému vyjadreniu sa písomne vyjadrila žalovaná 1/, ktorá opätovne namietla, že na liste vlastníctva je zapísaný ako darca I. B. ako spoluvlastník a jeho syn nie je ako spoluvlastník po otcovi zapísaný, pričom momentom smrti vzniká univerzálna sukcesia, avšak dedič sa nestáva dedičom v momente smrti poručiteľa ale až právoplatným rozhodnutím notára. Preto mala za to, že tento krok bol preskočený. Okresný súd oprel svoj rozsudok o nepravdy v zápisnici a nie o pravdu v nahrávke. V nahrávke niekoľkokrát povedala, že I. mala rada a sudkyňa v rozsudku uviedla, že I. nemala intenzívne rada. Preto tvrdí, že na nahrávke je zachytené a v zápisnici nie, to čo na súde vypovedala. Pred uzavretím darovacej zmluvy si s darcom vykali, avšak je si istá, že v čase uzavretia a podpisu darovacej zmluvy si určite tykali, pretože mali kvázi vzťah ako otec a dcéra.

10. S prihliadnutím na tú skutočnosť, že počas odvolacieho konania bolo odvolaciemu súdu oznámené, že žalovaný 2/ I. B. zomrel dňa XX.XX.XXXX krajský súd uznesením zo dňa 10. októbra 2023, č.k. 5Co/47/2023-236 v spojení s opravným uznesením zo dňa

18. októbra 2023, č.k. 5Co/47/2023-247 rozhodol tak, že bude pokračovať v konaní na strane žalovaného 2/ s dedičom po nebohom poručiteľovi I. B., a to s jeho synom B. B., nar. XX.XX.XXXX. V odôvodnení uznesenia uviedol, že podľa § 63

ods. 1, 2 CSP a § 65 ods. 1 CSP spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením a smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ustanovenie § 63 CSP upravuje prípady, keď ku strate procesnej subjektivity fyzickej osoby došlo počas konania. Súd v prejednávanej veci podľa povahy sporu má možnosť buď konanie zastaviť alebo v ňom pokračovať. Povahou veci sa rozumie povaha hmotnoprávných práv a povinností, o ktoré v konaní ide, čo vyplýva práve z toho, že procesné nástupníctvo sa odvodzuje z nástupníctva hmotnoprávneho. Súd v konaní pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť. Preto súd skúmal, či charakter sporu umožňuje, aby pokračoval po smrti žalovaného 2/ v konaní. Ako vyplýva z obsahu spisu súdu prvej inštancie, žalobkyňa sa domáhala voči žalovaným 1/, 2/ určenia neplatnosti darovacej zmluvy z dôvodu ust. § 40a OZ, teda namietala relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy v zmysle ust. § 116 a § 140 OZ. Ako vyplýva z konštantnej judikatúry (R 45/86) smrťou účastníka nestráca právny úkon povahu relatívne neplatného právneho úkonu, a preto môže relatívnu neplatnosť uplatniť aj dedič. V prejednávanej veci je nepochybné, že predmetom konania vo veci samej je majetkové právo, ktoré smrťou žalovaného 2/ nezaniklo, je možné domáhať sa aj naďalej voči právnenému nástupcovi žalovaného 2/ nárokov, ktoré žalovala v prejednávanej veci žalobkyňa, a preto súd rozhodol tak, že bude pokračovať v konaní s dedičom po žalovanom 2/.

11. Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP v rozsahoch a dôvodoch odvolania žalovanej 1/ bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 a contrario CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP, pričom v návaznosti na § 387 ods. 2 CSP odvolací súd poukazuje v celom rozsahu na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvej inštancie, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje.

12. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov vyplynuli, neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho správne aplikoval. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s vecne správnymi skutkovými ako aj právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktoré viedli k jeho rozhodnutiu a k odvolacím námietkam dodáva nasledovné:

13. V prvom rade sa správne súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd zaoberal otázkou vecnej aktívnej a vecnej pasívnej legitímácie v prejednávanej veci, ktorú namietala žalovaná 1/. V tomto kontexte odvolací súd sa stotožňuje s vecne správnym a vyčerpávajúcym odôvodnením súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval ako vecnú aktívnu legitimáciu na strane žalobkyne titulom zákonného predkupného práva a žalovanej 1/ ako účastníčky darovacej zmluvy a žalovaného 2/ ako právneho nástupcu po darcovi. V tomto kontexte odvolací súd poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu, z ktorej vyplýva, že rozhodnutie správy katastra o povolení vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti nie je rozhodnutím, s ktorým by zákon spájal vznik účinnosti zmluvy o prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti veci s tým, že účinky vkladu podľa § 133 ods. 2 OZ spočívajú v nadobudnutí vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, to znamená vo vecno-právnych následkoch a nie v obligačno-právnych následkoch (v účinnosti) zmluvy, ktoré nastali platným prijatím návrhu na uzavretie zmluvy v zmysle § 44 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Viazanosť účastníkov v ich prejavení vôle smerujúcim i k prevodu vlastníckeho práva sa vzťahuje aj na dedičov zomrelého vlastníka. To znamená, že je teda pravdou, že k nadobudnutiu vlastníckych práv k nehnuteľnostiam dochádza až vkladom do katastra s tým, že aj po smrti účastníka trvá viazanosť prejavu vôle, takže právni nástupcovia zomrelého sú viazaní jeho prejavmi vôle v zmluve do právoplatného rozhodnutia o návrhu na vklad do katastra. Dedenie je všeobecný prechod práv a povinností po zomretej osobe na iný subjekt, okrem prípadov, o ktorých zákon ustanovuje inak. Dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

14. Preto v prejednávanej veci súd prvej inštancie správne vzhľadom na vyššie uvedené pokračoval v konaní s právnym nástupcom po darcovi a následne potom odvolací súd v dôsledku úmrtia tohto právneho nástupcu v odvolacom konaní pokračoval s jeho právnym nástupcom. Okrem toho

z konštantnej judikatúry (R 45/86) vyplýva, že smrťou účastníka nestráca právny úkon relatívne neplatného právneho úkonu a preto môže relatívnu neplatnosť uplatniť aj dedič. Preto neobstoja námietky zo strany žalovanej 1/ o nedostatku vecnej pasívnej legitímácie na strane žalovaného 2/. Okrem toho, ako správne uviedla žalobkyňa v prejednávanej veci, okruh účastníkov stanovuje žalobca a pokiaľ by bol tento nesprávne stanovený, má to za následok zamietnutie žaloby voči nesprávne vecne legitimovanému subjektu, čo však nie je prejednávaný prípad.

15. Ďalej sa odvolací sú zaoberal samotnými námietkami žalovanej ohľadom nedodržania predkupného práva vo vzťahu k posudzovaniu vzťahu žalovanej 1/ k darcovi, to znamená, či táto bola v čase daru osobou blízkou, v dôsledku čoho by to bolo potrebné ponúknuť pri darovaní nehnuteľnosti prednostne podiel, ktorý bol predmetom daru, druhému podielovému spoluvlastníkovi, teda žalobkyňi.

16. Podľa § 116 OZ blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel, iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá pociťovala dôvodne ako vlastnú ujmu. Aj osoby, ktoré nie sú len v pomere rodinnom, ale i v pomere obdobnom pomere rodinnému, a to v dobe účinenia žalobou napadnutého právneho úkonu za posúdenia ujmy, ktorú by utrpela jedna z osôb v pomere rodinnom alebo obdobnom pociťovala dôvodne ako ujmu vlastnú, pričom obdobný vzťah iných osôb musí byť predovšetkým založený na citových väzbách takýchto osôb, na ich intenzite a kvalite, kedy vzájomný pomer medzi týmito osobami by bol po stránke citovej natoľko intenzívny, že by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich dôvodne, druhá osoba pociťovala ako ujmu vlastnú, keďže je tu dôležitá otázka kvality a intenzity skutočných vzájomných vzťahov v dobe trvania napadnutých právnych úkonov s tým, že záver o tom, že darca a žalovaná 1/ boli osobami sebe navzájom blízkymi v zmysle § 116 OZ nemôže byť založený na priateľskom vzťahu, ale na určitej kvalite, intenzite skutočných vzájomných citových vzťahov za splnenia ďalšej kumulatívnej podmienky, t.j. dôvodného pociťovania ujmy jednej z nich ako ujmy vlastnej.

17. Predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom a preto hovoríme o zákonom predkupnom práve. Má vždy priamo zo zákona vecno-právny charakter ako právo, ktoré je spojené s vlastníctvom univerzálnych a singulárnych právnych nástupcov povinnej osoby. Jeho existencia však sama o sebe neobmedzuje dispozíciu s vecou, pretože do tých čias, kým sa osoba dotknutá úkonom, pri ktorom sa nerešpektovalo predkupné právo, nedovolá neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40a OZ, treba na tento úkon hľadieť ako na platný so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcimi. Preto ak niektorý zo spoluvlastníkov prevádza svoj spoluvlastnícky podiel na inú než blízkou osobu, ostatní spoluvlastníci majú naň predkupné právo. Ak porušil niektorý z podielových spoluvlastníkov ponúknuť svoj spoluvlastnícky podiel ku kúpe ostatným spoluvlastníkom ako prvým a vykonal prevod svojho spoluvlastníckeho podielu na tretiu osobu nie na osobu blízkou, vystavuje sa spolu s treťou osobou osobitnej forme postihu uvedenej v § 40a Občianskeho zákonníka s tým, že práva a povinnosti z právneho vzťahu z predkupného práva vznikajú okamihom, keď jeden zo spoluvlastníkov - povinná osoba chce svoj podiel scudziť a previesť ho na inú než blízkou osobu. V prípade zákonného predkupného práva podielových spoluvlastníkov ust. § 140 OZ neobsahuje osobitnú úpravu, a preto nič nebráni tomu, aby sa aj na tieto vzťahy použila všeobecná právna úprava o predkupnom práve.

18. Oprávnený spoluvlastník z predkupného práva má pri porušení povinnosti zo strany povinného spoluvlastníka na výber tri zákonné možnosti: 1. môže sa domáhať buď vyslovenia relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode podielu zo spoluvlastníctva na tretiu osobu, alebo 2. môže sa voči nadobúdateľovi tretej osobe domáhať, aby mu predaný resp. prevedený spoluvlastnícky podiel ponúkol za rovnakých podmienok, za ktorých ho nadobudol od povinnej osoby, a ak tak nadobúdateľ dobrovoľne neurobí, 3. môže sa domáhať na súde vydania rozhodnutia, ktorým sa pri kúpe alebo resp. pri dare nahradí prejav vôle nadobúdateľa. Ďalšou možnosťou je aj to, že si ponechá predkupné právo, ktoré začne pôsobiť až voči nadobúdateľovi.

19. Z vykonaného dokazovania je tak zrejmé, že právny predchodca žalovaného 2/ daroval nehnuteľnosť žalovanej 1/ bez toho, aby rešpektoval zákonné predkupné právo žalobkyne, ktorá má v podielovom vlastníctve v podiele 1/2 nehnuteľnosť, ktorá bola predmetom daru. V prejednávanej veci obrana žalovanej 1/ spočívala v tej skutočnosti, že namietala, že nebol potrebný súhlas žalobkyne k prevodu danej nehnuteľnosti z dôvodu, že boli s darcom osobami blízkymi.

20. Súd prvej inštancie sa preto správne zaoberal zistením, či výnimka zo zásady predkupného práva v zmysle tzv. blízkej osoby je v tomto spore preukázaná. Za týmto účelom vykonal dokazovanie výsluchom strán sporu, listinnými dôkazmi, z ktorých v konečnom dôsledku vyplýva, že žalovaná nespĺňala predpoklady ust. § 116 OZ o blízkosti vzťahu s darcom.

21. Žalobkyňa v tomto konaní netvrdila a ani nenavrhol vykonať dokazovanie s ohľadom na tú skutočnosť, či by zmluva mohla byť absolútne neplatnou pre nedostatok duševnej spôsobilosti na strane darcu a v tomto smere sa súd prvej inštancie ani odvolací súd ďalej vecou nezaoberal. Z ust. § 191 ods. 1 CSP vyplýva, že dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. V sporovom konaní sa uplatňuje prejednacía zásada. Strana má povinnosť tvrdiť a jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s ich nesplnením v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie ten účastník konania, ktorý tieto povinnosti nespĺnil. Medzi povinnosťou tvrdenia a povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie tvrdení je vzájomná väzba. Pokiaľ strana nespĺní povinnosť tvrdenia, nemôže splniť ani povinnosť označiť na svoje tvrdenia dôkazy. Dôkazným bremenom sa tak rozumie procesná zodpovednosť strany konania za to, že v konaní neboli preukázané jej tvrdenia a z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jej neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej aj v takých prípadoch, kedy neboli preukázané určité skutočnosti významné podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, či už z dôvodu nečinnosti strany, ktorá nespĺnila povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, alebo preto, že takáto skutočnosť nemohla byť preukázaná vôbec.

22. Citované ustanovenia zakotvujú dôkaznú povinnosť strán v sporovom konaní, teda povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenia. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží v zásade na stranách konania. Strana, ktorá neoznačí dôkazy potrebné na preukázanie svojich tvrdení, nesie nepriaznivé dôsledky v podobe takéhto rozhodnutia súdu, ktoré bude vychádzať zo skutkového stavu zisteného na základe vykonaných dôkazov. Rovnaké následky postihujú i stranu, ktorá síce navrhovala dôkazy o pravdivosti svojich tvrdení, no hodnotenie vykonaných dôkazov súdom vyústilo do záveru, že dokazovanie nepotvrdilo pravdivosť skutkových tvrdení strany. Zákon určuje dôkazné bremeno ako procesnú zodpovednosť strany za výsledok konania pokiaľ je určovaný výsledkom vykonaného dokazovania. Dôsledkom toho, že tvrdenie strany nie je preukázané v tom zmysle, že súd ho nepovažuje za pravdivé, na základe navrhnutých dôkazov je pre stranu nepriaznivé rozhodnutie.

23. Dokazovanie je procesným právom upravený postup súdu a strán, účelom ktorého je získanie poznatkov dôležitých pre rozhodnutie súdu, ktorým sa overuje nepravdivosť tvrdení v konaní. Základnou normou upravujúcou bremeno tvrdenia a preukázovania stanovuje dôkaznú povinnosť v sporovom konaní, teda povinnosť označiť dôkazy na svoje tvrdenie. Iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na procesnej strane sporu.

24. Dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť strany sporu za to, že za konania neboli preukázané jej tvrdenia, že z toho dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jej neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, keď určitá skutočnosť významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci nebola alebo nemohla byť preukázaná. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží teda na tej strane sporu, ktorá z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky.

25. Súd prvej inštancie sa preto správne v prejednávanej veci zaoberal tou skutočnosťou, či žalovaná 1/ a darca boli osobami blízkymi tak, ako to predpokladá ust. § 116 OZ. Zároveň správne zameral svoje dokazovanie na stav na vzťah medzi obdarovanou žalovanou 1/ a darcom v čase, kedy bola táto darovacia zmluva podpísaná, nakoľko tento okamih je rozhodný pre posúdenie vzťahu medzi darcom a obdarovanou ako osobami blízkymi. Preto nebolo možné, tak ako sa mylne domnieva v tomto konaní žalovaná 1/, prihliadať na ďalšie dôkazy, ktoré boli produkované po podpise darovacej zmluvy, tzn., či už oznámenie darcu o spáchaní priestupku alebo písomná výpoveď darcu, prípadne snaha žalovanej 1/ uzatvoriť manželstvo s darcom, kedy títo mali dohodnuté uzavretie manželstva. Všetky tieto okolnosti sú bez právneho významu, nakoľko ako bolo vyššie uvedené, podstatné pre posúdenie vzťahu osoby blízkej, je moment uzatvorenia darovacej zmluvy v tejto veci.

26. Preto súd prvej inštancie správne skúmal, aký bol vzťah darcu a obdarovanej v čase podpisu danej zmluvy, príp. bezprostredne pred jej podpisom. Tak ako správne uviedol súd prvej inštancie, odvolací súd sa s týmto konštatovaním v celom rozsahu stotožňuje, žalovaná bola opatrovatelkou darcu, ktorá titulom výkonu svojho povolania poskytovala darcovi pomoc a opateru. Je síce pravdou, že aj z týchto osôb sa môžu stať osoby blízke, avšak žalovaná v tomto kontexte neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že by skutočne medzi ňou a darcom bol vzťah blízky. Pokiaľ darca v darovacej zmluve prehlásil, že žalovaná mu je ako dcéra, pretože sa podieľa na chode spoločnej domácnosti tak, že kúpi prací prášok, operie, nakúpi aj zo svojich peňazí, uvarí čaj, kúpi bylinky, zdravotné pomôcky, prispeje aj na platby za elektrinu v byte. Tieto skutočnosti sa nepotvrdili ako pravdivé, pretože žalovaná 1/ nežila s darcom v spoločnej domácnosti v čase uzavretia darovacej zmluvy, robila mu nákupy, na ktoré jej však dával finančné prostriedky darca, elektrina bola platená z peňazí darcu a nijako nad rámec svojich pracovných povinností darcu nenavštevovala. Je pravdou, že k darcovi chodila ráno, obriadila ho, prišla na obed, aby mu dala obed a večer chodila za ním aj cez víkendy, avšak takúto činnosť vykonávala aj pre iných svojich klientov, o ktorých sa starala.

27. Čo sa týka námietok žalovanej 1/ ohľadom nevypočutia svedka, suseda, ktorý mal rovnako kľúče od darcovho bytu, s týmto sa súd prvej inštancie rovnako riadne vypořiadal, prečo tohto svedka nepredvolal, nakoľko z výsluchu samej žalobkyne vyplýva, že sused darcu tohto nenavštevoval, nestretávala sa s ním, a preto je zrejme, že by sa ani nevedel vyjadriť k vzťahu darcu a žalovanej. Pokiaľ by sme aj vychádzali z písomného vyhlásenia suseda, ktoré v konaní predložila žalovaná 1/, v tomto svedectve sa rovnako konštatuje len to, že bol dlhoročným susedom darcu, nakoľko robí zástupcu vlastníkov bytov a darcu dobre poznal. Rovnako pozná žalovanú 1/ ako opatrovatelku, ktorá sa starala o darcu. Stretávali sa vo vchode, kde sa rozprávali o zdravotnom stave darcu. Pán B., teda darca, mu dal kľúče od bytu, aby v prípade potreby pri zhoršenom zdravotnom stave v neprítomnosti žalovanej 1/ išiel do bytu. Pán B. bol inteligentný, čítal knihy, všetkému rozumel, komunikoval s poštárkou pri preberaní dôchodku. Videl, že pán B. má telesný hendikep s obmedzenou pohyblivosťou, ale inak bol úplne v poriadku. Často spomínal, chválil žalovanú 1/, že sa o neho vie dobre postarať. Chodila tam aj cez víkendy. Bral ju už ako dcéru a povedal jej, že jej chce darovať byt. Z týchto okolností však nevyplyva nič iné, čo bolo preukázané dokazovaním pred súdom prvej inštancie v tom kontexte, že skutočne žalovaná 1/ z toho titulu, že pracovala pôvodne ako opatrovatelka, do bytu darcu chodila, poskytovala mu príslušnú pomoc, avšak z tohto nevyplyva, že by skutočne boli osobami blízkymi. Aj samotná okolnosť, že darca chcel darovať byt je nesporná, avšak z vykonaného dokazovania sa nepodarilo preukázať, že by obdarovaná, teda žalovaná 1/, bola s darcom osobou blízkou.

28. Rovnako neobstojí námietka zo strany žalovanej 1/ ohľadom zaopatrovacej doložky, ktorá je zakotvená v čl. V. darovacej zmluvy. V tomto kontexte odvolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že je prirodzené pokiaľ by boli darca a obdarovaná osobami blízkymi, že sa budú o seba navzájom starať a túto skutočnosť nebolo potrebné zakomponovať do obsahu darovacej zmluvy. Už z podstaty samotnej darovacej zmluvy teda vyplýva, pokiaľ by darca a obdarovaná boli osobami blízkymi, že obdarovaná sa bude o neho starať. Čo sa týka ďalších úkonov, ktoré vykonával darca vo vzťahu k žalobkyni, prípadne svojmu synovi - žalovanému 2/, tak ako správne uviedol súd prvej inštancie, k týmto úkonom došlo až po tom ako žalobkyňa namietala na katastri nehnuteľností relatívnu neplatnosť darovacej zmluvy a tieto listiny samé o sebe nepreukazujú, že by obdarovaná bola skutočne v blízkom vzťahu s darcom. Okrem toho pokiaľ vychádzame aj zo samotnej správy K. L. C., ktorá bola spísaná pri prijatí darcu do nemocnice, tu samotný darca vypovedal, čo sa týka sociálnej anamnézy tak, že žije sám, denne chodí opatrovatelka, ktorá mu uprace, nakúpi, pomôže s čím treba, má syna, nefajčí, alkohol príležitostne. Pokiaľ by teda skutočný vzťah obdarovanej a darcu bol ako vzťah otca a dcéry, prípadne iného charakteru, zrejme by samotný darca túto skutočnosť do prijímacej správy do fakultnej nemocnice uviedol. Tento dôkaz nepriamo potvrdzuje tvrdenie žalobkyne v tom smere, že obdarovaná a darca neboli skutočne osobami blízkymi ale boli vo vzťahu opatrovatelka a klient. Okrem toho ani v konečnom dôsledku zo samotného záznamu o podaní oznámenia zo dňa 23.07.2021 zo strany darcu nie je zrejme žiadna skutočnosť, ktorá by preukazovala blízky vzťah darcu a obdarovanej, pričom z tohto oznámenia vyplýva jedine tá skutočnosť, že syn aj so žalobkyňou sa ho pokúšali navštíviť, pričom on si ich návštevu neželal, a preto im neotvoril, v dôsledku čoho oni odišli preč. Na záver I. B. uviedol, že mal strach z toho, že by ho jeho syn mohol aj fyzicky napadnúť, avšak táto skutočnosť nebola ničím a nikým ďalej potvrdená a okrem toho samotná táto skutočnosť ani nebola predmetom dokazovania, pretože neosvedčuje vzťah medzi darcom a obdarovanou.

29. V konečnom dôsledku bolo teda správne konštatovanie súdu prvej inštancie v tom smere, že obdarovanej sa nepodarilo preukázať intenzitu vzťahu medzi ňou a darcom, a preto sa žalobkyňa dôvodne domáhala určenia relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy, nakoľko neboli splnené podmienky na strane darcu a obdarovanej tak, že tieto osoby by bolo možné považovať za osoby blízke. Táto skutočnosť sa v konaní žalovanej 1/ nepodarilo preukázať. Preto bol správny postup súdu prvej inštancie, ktorý žalobe vyhovel a určil, že predmetná darovacia zmluva je neplatným právnym úkonom. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

30. Čo sa týka náhrady trov konania, v tomto smere odvolací súd dospel k záveru, že vo vzťahu k žalovanej 1/ je potrebné vychádzať z ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP, kedy v odvolacom konaní úspešnej žalobkyni bola priznaná náhrada trov konania voči žalovanej 1/, ktorá úspech vo veci nemala. Opačná bola situácia vo vzťahu k žalovanému 2/. V jeho prípade dospel odvolací súd k tomu záveru, že je potrebné jeho nárok posudzovať s prihliadnutím na ust. § 257 CSP, teda s prihliadnutím na dôvody hodné osobitného zreteľa. Zároveň odvolací súd sporové strany upovedomil o možnom použití tohto ustanovenia zákona tak, aby títo mali možnosť sa k dôvodom hodným osobitného zreteľa vyjadriť, pričom žalobkyňa uviedla, že nemá žiadne námietky k uplatneniu § 257 CSP vo vzťahu k žalovanému 2/. Účelom § 257 CSP je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhrady trov konania zavedením moderačného absolútného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, právo sa dotvára výkladom v medziach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní. Aplikácia § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú síce naplnené predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov konania celkovo alebo z časti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí náležite odôvodnený. Odvolací súd videl dôvody hodné osobitného zreteľa na strane žalovaného 2/ v tej skutočnosti, že žalovaný 2/ je len právnym nástupcom po svojom otcovi, vstúpil do konania počas odvolacieho konania. Jeho právny predchodca bol žalovaným z dôvodu núteného spoločensťva, keďže predmetom žaloby ako takej bola neplatnosť právneho úkonu a zo zákona účastníkmi žaloby musia byť všetci tí, ktorých sa úkon týka, a nakoľko právny predchodca žalovaného 2/ je zákonným dedičom po darcovi, po jeho smrti vstúpil do jeho práv a záväzkov tak ako bolo vyššie v tomto rozhodnutí konštatované. Žalovaný 2/ pôvodne označený, teda syn darcu, žalobe nerozporoval, s touto súhlasil a jeho syn bol teda pribratý do konania po úmrtí žalovaného 2/. Všetky tieto okolnosti považoval odvolací súd za dôvody hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Preto odvolací súd použil toto výnimočné ustanovenia a úspešnej žalobkyni vo vzťahu k žalovanému 2/ z týchto dôvodov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

31. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).